

BHP w normach krajowych

Obecnie organizacje coraz powszechniej uznają za niezbędne podejmowanie działań służących poprawie bhp. Aby te działania były skuteczne trzeba je prowadzić systematycznie i w sposób zorganizowany, czyli systemowy. Tak więc firmy decydują się na wprowadzenie systemu zarządzania bhp. Wprowadzając ten system firma uzyskuje nie tylko wyższy poziom bhp, ale też satysfakcjonujące efekty ekonomiczne. Skuteczne wdrożenie systemu jest pomocne także w zapewnieniu zgodności z wymaganiami prawnymi. Warto podkreślić, że system jest częścią ogólnego systemu zarządzania organizacją.

Normy okazały się ważnym narzędziem wprowadzającym działania służące poprawie stanu bhp. Pierwszą normą poświęconą systemom zarządzania bhp była norma brytyjska BS 8800:1996 *Guide to occupational health and safety management systems*. W tym samym roku na warsztatach ISO podjęto decyzję o rezygnacji z opracowania Normy Międzynarodowej poświęconej temu zagadnieniu i zachęcono kjn do opracowania norm krajowych. Efektem prac normalizacyjnych w Polsce są następujące Polskie Normy dotyczące systemów zarządzania bhp:

PN-N-18001 Systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy – Wymagania

PN-N-18004 Systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy – Wytyczne

W skład serii norm PN-N-18000 wchodzi również:

PN-N-18002 Systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy – Ogólne wytyczne do oceny ryzyka zawodowego

PN-N-18011 Systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy – Wytyczne auditowania

Podstawową normą dotyczącą systemów bhp jest PN-N-18001. Norma ta definiuje system zarządzania bhp jako: „część ogólną systemu zarządzania organizacją, która obejmuje strukturę organizacyjną, planowanie, odpowiedzialność, zasady postępowania, procedury, procesy i zasoby potrzebne do opracowania, wdrażania, realizowania, przeglądu i utrzymania polityki bezpieczeństwa i higieny pracy”.

W ujęciu tej normy bezpieczeństwo i higiena pracy to: „stan warunków i organizacji pracy oraz zachowań

pracowników zapewniający wymagany poziom ochrony zdrowia i życia przed zagrożeniami występującymi w środowisku pracy”.

Norma określa wymagania dot. tego systemu. Do tego, aby system został wdrożony i poprawnie funkcjonował potrzebne jest zaangażowanie kierownictwa organizacji. W jego gestii będzie zapewnienie środków na realizację systemu, ustalanie i aktualizowane polityki i celów procesu oraz przeprowadzanie przeglądów systemu. Jednak w proces powini się włączyć także pracownicy organizacji na etapie planowania, wdrażania, działań korygujących oraz wszelkich działań na rzecz doskonalenia systemu.

Dokument pozwala zidentyfikować te czynniki bezpieczeństwa i higieny pracy, które organizacja może nadzorować i na które ma wpływ. Norma może być stosowana w każdej organizacji zamierzającej wdrożyć, utrzymywać i doskonalić system bhp. Jest kompatybilna z normami dot. SZJ i zarządzania środowiskowego oraz wykazuje zbieżność z wytycznymi MOP (ILO-OSH 2001).

Krajowe normy dotyczące systemów zarządzania bhp przez pewien czas spełniały swoją rolę. Jednak ze względu na duże zainteresowanie przedsiębiorstw certyfikacją systemów zarządzania bhp podjęto kolejną próbę opracowania Normy Międzynarodowej. Inicjatorem tych prac był Brytyjski Instytut Normalizacyjny, który we współpracy z innymi kjn opracował dokument OHSAS 18001:1999. Stał się on podstawą prac normalizacyjnych nad nową Normą Międzynarodową. W 2013 roku utworzono komitet projektowy ISO/PC 283 do opracowania normy ISO 45001.

oprac. B.K.



ISO 45001

Każda organizacja jest odpowiedzialna za minimalizowanie ryzyka zagrażającego zdrowiu lub życiu swoich pracowników. Według szacunków Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) w 2013 roku 2,34 mln zgonów związanych było z wykonywaniem pracy zawodowej. W większości były one skutkiem problemów zdrowotnych, a nie wypadków. Instytut Bezpieczeństwa i Higieny Pracy (IOSH) szacuje, że 660 000 zgonów rocznie jest spowodowanych chorobą nowotworową związaną z pracą.

Wiele organizacji jest zainteresowanych systematycznymi działaniami na rzecz bezpieczeństwa i higieny pracy. Skuteczność tych działań wymaga, aby były prowadzone w ramach uporządkowanego systemu zarządzania wdrożonego w tych organizacjach. Dlatego ISO opracowuje normę z zakresu systemu zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy, która ma na celu ułatwienie właściwego zarządzania ryzykiem i poprawienie efektów działań w zakresie bhp.

Czym będzie ISO 45001?

ISO 45001 jest Normą Międzynarodową, która określa wymagania dla systemu zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy oraz wytyczne stosowania. Umożliwia organizacjom poprawienie wydajności systemu bhp przy zapobieganiu urazom i problemom zdrowotnym.

ISO 45001 może być stosowana przez każdą organizację, niezależnie od jej wielkości, rodzaju i charakteru.

Wszystkie wymagania ISO 45001 mogą być zintegrowane z systemami zarządzania funkcjonującymi w organizacji.

Czym ISO 45001 nie będzie ...

ISO 45001 nie określa szczegółowych kryteriów systemu zarządzania bhp, nie jest też nakazowa w kwestii jego konstruowania. System zarządzania bhp stworzony przez organizację powinien odpowiadać na specyficzne potrzeby związane z jej funkcjonowaniem.

ISO 45001 nie odnosi się konkretnie do takich kwestii jak bezpieczeństwo produktu, uszkodzenia mienia lub oddziaływanie na środowisko, a organizacja nie jest zobowiązana do uwzględnienia tych kwestii, chyba że stanowią one ryzyko dla pracowników.

ISO 45001 nie ma być dokumentem prawnie wiążącym, jest narzędziem zarządzania do dobrowolnego stosowania przez organizacje. Jej celem jest wyeliminowanie lub zminimalizowanie ryzyka wystąpienia szkód.

Jakie będą korzyści z wykorzystania ISO 45001?

System zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy zgodny z ISO 45001 umożliwi:

- opracowanie i wdrożenie zasad i celów w zakresie zarządzania bhp;

- utworzenie procesów, które uwzględniają „kontekst” organizacji, biorą pod uwagę ryzyko i szanse oraz wymagania prawne;
- określenie zagrożeń i ryzyka związanych z bhp - dokładanie starań do ich wyeliminowania lub zminimalizowania;
- zwiększenie świadomości ryzyka związanego z bhp;
- ocenę skuteczności bhp;
- rozwijanie w organizacji pozytywnej kultury dotyczącej zdrowia i bezpieczeństwa;
- zapewnienie pracownikom odegrania aktywnej roli w kwestiach bhp.

Dzięki temu organizacja zyska reputację bezpiecznego miejsca do pracy i może odnieść bezpośrednie korzyści, takie jak:

- poprawa zdolności do reagowania na kwestie zgodności regulacyjnych;
- zmniejszenie ogólnych kosztów wypadków;
- zmniejszenie przestoju i kosztów zakłócenia działalności;
- obniżenie kosztów składek ubezpieczeniowych;
- zmniejszenie absencji pracowników.

ISO 45001 będzie opracowana zgodnie z wytycznymi ISO dotyczącymi systemów zarządzania, określonymi w Dyrektywach ISO/IEC, Część 1, Skonsolidowany Suplement ISO, Załącznik SL. Jednolita podstawowa struktura, identyczny tekst podstawowy, wspólne terminy i podstawowe definicje dla wszystkich norm systemów zarządzania ułatwią wdrażanie norm różnych systemów zarządzania oraz auditowanie systemów.

ISO 45001 a OHSAS 18001:1999

Brytyjski Instytut Normalizacyjny BSI opracował w 1999 r., wspólnie z kilkoma krajowymi jednostkami normalizacyjnymi oraz jednostkami certyfikującymi dokument OHSAS 18001:1999 *Specification for occupational health and safety management systems* kompatybilny z systemami zarządzania wg ISO 9001 i ISO 14001, zawierający wymagania dla systemu zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy. Znowelizowana wersja tego dokumentu została opublikowana w 2007 r. pod zmienionym tytułem *Occupational health and safety management systems – Requirements*.

David Smith, przewodniczący komitetu projektowego ISO/PC 283, Occupational health and safety management systems na pytanie, dlaczego jest opracowywana norma ISO 45001 skoro funkcjonuje powszechnie przyjęty dokument OHSAS 18001 stwierdził, że „(...) Po pierwsze, wiele firm korzysta już z norm ISO dotyczących systemów zarządzania, tak więc to ułatwi zintegrowanie systemu zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy z innymi systemami funkcjonującymi w organizacji. W szczególności skupiliśmy się na łatwej integracji z normą ISO 14001, z tego względu, że wiele organizacji, zwłaszcza małych przedsiębiorstw, zatrudnia jedną osobę, która zajmuje się zarówno bezpieczeństwem, jak i kwestiami ochrony środowiska. Ponadto, mamy nadzieję, że nazwa ISO i związane z nią uznanie dadzą większą wiarygodność normie i wpłyną na jej szersze zastosowanie”.

ISO 45001 jest na etapie opracowania projektu Normy Międzynarodowej ISO/DIS 45001. Krajowe jednostki normalizacyjne będące członkami ISO mają 3 miesiące na przesyłanie uwag do dokumentu. Opublikowanie normy jest planowane pod koniec 2016 lub na początku 2017 r.

oprac. na podstawie www.iso.org
J.S.